

Retningslinjer for varetekt med elektronisk kontroll

Forskriften § 7B-1 Kriminalomsorgens ansvar

Dersom påtalemyndigheten ber om det, skal kriminalomsorgen undersøke om varetekt med elektronisk kontroll etter straffeprosessloven § 184 b er en egnet gjennomføringsform. Kriminalomsorgen gjennomfører varetektsformen og kontrollerer at siktede overholder vilkårene for gjennomføringen.

7B-1.1 Generelt

Gjennomføring av varetekt som oppholdspåbud med elektronisk kontroll (varetekt med elektronisk kontroll/VTEK) kan besluttes av retten i medhold av straffeprosessloven § 184 b. VTEK forutsetter samtykke fra siktede og eventuelle samboende. Undersøkelser og kontroll av gjennomføringen foretas av kriminalomsorgen.

Påtalemyndigheten har ansvaret for å ta kontakt med kriminalomsorgen for å igangsette undersøkelser av om vilkårene for VTEK er oppfylt, jf. påtaleinstruksen § 9-4a. Forsvarere som tar direkte kontakt med kriminalomsorgen for å igangsette slike undersøkelser, skal henvises til påtalemyndigheten.

Kriminalomsorgen har ansvaret for gjennomføring av undersøkelsene. Resultatet av undersøkelse skal uten ugrunnet opphold skriftlig meddeles til påtalemyndigheten. Dersom retten beslutter VTEK, har kriminalomsorgen ansvar for å gjennomføre kontroll med siktede under gjennomføringen.

Kriminalomsorgen skal ikke vurdere om VTEK er egnet til å ivareta formålet med varetektsfengslingen (fare for unndragelse, bevisforspillelse og gjentakelse, mv.), jf. straffeprosessloven § 184 andre ledd, jf. § 171, § 172, § 173 annet ledd eller § 173 a. Det er påtalemyndigheten og deretter retten som er ansvarlig for å vurdere dette.

Siktede som ilegges VTEK skal, dersom ikke annet blir bestemt av retten, ha opphold på fastsatt sted døgnet rundt uten adgang til utganger. De siktede vil normalt ikke pålegges tilsvarende plikter som domfelte under straffegjennomføring med elektronisk kontroll (EK). Dette gjelder for eksempel oppmøte- og aktivitetsplikt. Retten kan likevel, etter en konkret vurdering, bestemme at faste avtalte utganger til for eksempel arbeid, skole eller behandling, skal kunne gjennomføres. Kriminalomsorgen har ikke plikt til å tilby siktede noe innhold etter straffegjennomføringsloven § 3 under gjennomføring av VTEK.

Både undersøkelsene av egnethet og gjennomføringen av VTEK fordrer gode rutiner for samhandling mellom politiet og kriminalomsorgen. Det er derfor utarbeidet samhandlingsrutine mellom politi og kriminalomsorg om varetekt med elektronisk kontroll (VTEK) (heretter kalt «Samhandlingsrutine»)¹. Rutinen skal sikre god samhandling mellom politiet og kriminalomsorgen både ved undersøkelse av egnethet og gjennomføring av VTEK.

¹ «Samhandlingsrutine» ligger på kriminalomsorgen.no

7B-1.2 Bruk av tolk

Ved samtale med siktede og eventuelle husstandsmedlemmer skal det benyttes tolk om dette anses nødvendig.

Den siktedes videre behov for tolk i løpet av varetektsgjennomføringen skal kartlegges.

Vurderingen av om det er nødvendig med tolk skal føres i kriminalomsorgens fagsystem, i de saker hvor det er relevant. Dersom tolk ikke brukes der siktede eller husstandsmedlemmet ikke har norsk som morsmål, skal det skrives en begrunnelse i kriminalomsorgens fagsystem som viser at det er foretatt en forsvarlig vurdering.

Behov for tolk og eventuelt dekning av kostnader knyttet til tolk, skal dekkes av kriminalomsorgen i de oppgaver som ligger innenfor kriminalomsorgens ansvarsområde.

Forskriften § 7B-2 Kriminalomsorgens undersøkelse av egnethet

Kriminalomsorgen undersøker om siktede er egnet for gjennomføring av varetekt som oppholdspåbud med elektronisk kontroll, om siktede har egnet oppholdssted og om forholdene for øvrig ligger til rette for slik gjennomføring. Undersøkelsene skal foretas så snart som mulig etter at påtalemyndigheten har bedt om slik undersøkelse.

Omfanget av undersøkelsene tilpasses den tiden kriminalomsorgen har til rådighet, samt eventuelle sikkerhetsmessige forhold eller andre særlige forhold hos siktede.

Straffegjennomføringsloven § 7 a første ledd og annet ledd bokstav b om kriminalomsorgens rett til å innhente opplysninger fra ansatte i barnevernet og sosialtjenesten gjelder tilsvarende ved kriminalomsorgens undersøkelse etter denne bestemmelsen.

7B-2.1 Undersøkelse av egnethet

Det er friomsorgskontoret på det sted siktede ønsker å ta opphold som har ansvaret for å undersøke om forutsetningene for VTEK er til stede og foreta en egnethetsvurdering av siktede. Dersom siktede er varetektsfengslet kan det anmodes om bistand fra det aktuelle fengselet, blant annet til innhenting av informasjon. Det kan også anmodes om bistand fra andre enheter ved behov. Dette kan gjelde bistand til informasjonsinnhenting, til undersøkelser og til den senere kontrollen av vilkårene.

7B-2.2 Prioritet

Undersøkelsen skal igangsettes og utføres uten ugrunnet opphold etter mottak av anmodning fra påtalemyndigheten.

Som en hovedregel skal slik undersøkelse prioriteres foran andre oppgaver friomsorgskontoret har. Undersøkelsen bør som et utgangspunkt være gjennomført innen fem arbeidsdager.

Saker som gjelder siktet som er mindreårig skal særlig prioriteres. Det skal også sikres prioritet dersom siktede er mellom 18 og 24.

7B-2.3 Innholdet i undersøkelsen

Kriminalomsorgen skal undersøke om siktede selv er egnet, om siktedes oppholdssted er egnet og om forholdene før øvrig er egnet.

Omfanget av undersøkelsene skal tilpasses den tiden kriminalomsorgen har til rådighet, samt eventuelle sikkerhetsmessige forhold eller andre særlige forhold hos siktede. Det vil kunne innebære at undersøkelsene ikke blir like grundige eller omfattende som ved vurderingen av straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Undersøkelsene må likevel være så omfattende at rettens beslutning blir sikkerhetsmessig forsvarlig.

Kriminalomsorgen må undersøke følgende:

- 1. Om siktede er egnet for gjennomføring som oppholdspåbud med elektronisk kontroll.*

I vurderingen må det ses hen til at alternativet er varetekstgjennomføring i fengsel. Det er her viktig å få frem eventuelle særlige forhold som taler for en lempeligere varetekstperiode enn opphold i fengsel.

Eventuelle forhold ved siktede som innebærer at det er tvil om vedkommende vil kunne oppfylle vilkårene for VTEK må inngå i undersøkelsene.

Forhold som nevnt i de to foregående avsnittene kan blant annet være:

- Forhold ved siktedes psykiske eller fysiske helse
- Særlige sårbarheter ved siktede
- Særlige sikkerhetsforhold
- Hensynet til barnets beste

Kriminalomsorgen skal ikke foreta noen medisinskfaglig vurdering av siktede, men kartlegge om det er kjente forhold ved siktede som kan påvirke vedkommendes egnethet til å gjennomføre VTEK, for eksempel siktedes forhold til rusmidler. Siktede skal oppgi eventuell bruk av legale legemidler som kan ha innvirkning på rusprøver og fremlegge relevant dokumentasjon, jf. punkt 7B-5.2 nedenfor.

Gjennomføring av VTEK fordrer at siktede medvirker gjennom nødvendig vedlikehold og lading av det tekniske utstyret. Undersøkelsene skal inneholde en vurdering av siktedes evne til medvirkning.

- 2. Om siktedes oppholdssted er egnet for gjennomføring med elektronisk kontroll*

Oppholdsstedet kan være siktedes bolig eller et annet sted der siktede vil ha fast opphold, herunder institusjon eller kommunal boenhet. Oppholdsstedet må være fysisk egnet for døgnopphold og for den kontrollen som skal gjennomføres. Det må være av fast karakter og ikke flyttbart, samt ha innlagt elektrisitet og mulighet for egnet telefonforbindelse. I utgangspunktet er boliger ikke egnet dersom siktede deler nødvendige fellesarealer som kjøkken og bad eller toalett med andre personer som ikke kan regnes som samboere. Kriminalomsorgen skal gjennomføre minst ett hjemmebesøk for å undersøke siktedes boligforhold, herunder de tekniske forutsetningene for elektronisk kontroll. Tilgang til boligen må avtales med siktede, eventuelle samboende og politiet.

Kommunens plikt til å bistå ved anskaffelse av bolig etter boligsosialloven § 6, og barnevernets ansvar for institusjonsopphold etter barnevernsloven § 6-1 eller § 6-2 gjelder også for siktede som kan være aktuelle for gjennomføring av varetekt med elektronisk kontroll. Dersom dette kan være aktuelt, må kriminalomsorgen ta kontakt med barnevernet eller kommunen, eventuelt også forsvarer, for å avklare bosituasjonen til siktede.

Opphold ved institusjon forutsetter at siktede har vedtak om opphold der i hele den aktuelle vareteksperioden. Ved institusjonsopphold etter barnevernsloven må ikke VTEK være til hinder for barnevernets mulighet til hjelp og oppfølging av ungdommen. I den sikkerhetsmessige vurderingen som kriminalomsorgen foretar, vil miljøet ved institusjonen være et moment. Det må vurderes om det er forhold ved institusjonen som kan true sikkerheten til siktede, ansatte eller andre ved gjennomføring av varetekt med elektronisk kontroll der.

3. Om forholdene for øvrig er egnet

Kriminalomsorgen må undersøke om siktede har arbeid, tar utdanning eller gjennomfører behandling som det er aktuelt å videreføre under VTEK. Dette undersøkes i samtale med siktede og gjennom kontakt med siktedes forsvarer, jf. punkt 7B-2.5 nedenfor.

Kriminalomsorgen må undersøke om det er andre husstandsmedlemmer i den aktuelle boligen og om noen av disse er mindreårige.

Retten skal ved sin avgjørelse blant annet se hen til hensynet til siktedes husstandsmedlemmer, både myndige og umyndige. Kriminalomsorgen må derfor undersøke om det foreligger konflikt eller fare for trusler, vold eller overgrep enten mot siktede eller fra siktede mot husstandsmedlemmer. Undersøkelsene om dette kan gjennomføres ved innhenting av informasjon fra påtalemyndigheten og barnevernstjenesten, jf. nedenfor i punkt 7B-2.5, eventuelt også at husstandsmedlemmer spørres i forbindelse med innhenting av samtykke dersom det er kriminalomsorgen som skal gjøre dette i den aktuelle saken, jf. nedenfor i punkt 7B-3.1 flg.

Hvis siktede bor alene, må det undersøkes om vedkommende har muligheter for å skaffe seg mat, medisiner og andre nødvendigheter ved hjelp av familie, venner eller andre. Videre må det vurderes om det er fare for at siktede vil bli isolert, spesielt hvis vedkommende ikke har sysselsetting eller aktivisering som det kan være aktuelt å videreføre under varetekt.

Dersom kriminalomsorgen blir kjent med andre forhold enn de ovennevnte som antas å kunne ha betydning for vurderingen av siktedes egnethet, må også disse undersøkes nærmere.

Hvis kriminalomsorgen etter sine undersøkelser har konkrete forslag til kontrollregime, utganger eller annet av betydning for gjennomføringen, ut ifra siktedes forhold, må dette fremkomme av egnethetsvurderingen.

7B-2.4 Hensynet til barnets beste

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle saker som berører barn, også ved VTEK. Dette gjelder ikke bare når siktede selv er barn, men også dersom siktede har barn med samværsrett og retten vurderer varetektsfengsling, og dersom det bor barn på det aktuelle oppholdsstedet. Kriminalomsorgen skal så langt det er mulig forsikre seg om at barn ikke kan komme til å lide overlast som følge av at varetekstgjennomføring skjer i hjemmet. Dersom hensynet til samboende barn taler *for VTEK*, må dette også fremkomme. I alle saker som berører barn, skal kriminalomsorgen kontakte barnevernet, se nærmere nedenfor i punkt 7B-2.5.

Involvering av verge

Ved gjennomføring av VTEK skal det registreres hvem som er verge for vedkommende, jf. vergemålsloven § 16, § 25, § 27 og utlendingsloven kapittel 11 A. Vergen skal informeres om alle handlinger og avgjørelser som er av betydning for den mindreårige, jf. forskrift om straffegjennomføring § 3-1b andre ledd.

Det er som hovedregel den som har foreldreansvaret for mindreårige som er vedkommendes verge, jf. vergemålsloven § 16. Hvis den mindreårige har to verger, skal disse normalt handle i fellesskap, jf. vergemålsloven § 18.

Det kan gjøres avtale med barnet og vergen om at samtaler kan gjennomføres uten verge til stede, i disse tilfeller skal det sikres notoritet om slik avtale.

Det vises for øvrig til retningslinjene til straffegjennomføringsloven § 10 a, pkt. (§10a) 11.3 Involvering av verge.

7B-2.5 Innhenting av informasjon fra påtalemyndigheten, forsvarer, barneverntjenesten og sosialtjenesten i kommunen

Påtalemyndigheten

Det forutsettes at påtalemyndigheten vil gi kriminalomsorgen alle relevante opplysninger om siktede som de innehar, i forbindelse med at påtalemyndigheten tar kontakt for å igangsette undersøkelsene, jf. Samhandlingsrutine. Kriminalomsorgen må ta kontakt med påtalemyndigheten dersom en er i tvil om all relevant informasjon er mottatt.

Forsvarer

Kriminalomsorgen må undersøke med siktedes forsvarer om vedkommende har informasjon av betydning for vurderingen.

Barneverns- og sosialtjenestene i kommunen

Dersom siktede er under 18 år, skal påtalemyndigheten underrette barnevernstjenesten dersom siktede skal fremstilles for varetektsfengsling, jf. straffeprosessloven § 183 tredje ledd og påtaleinstruksen § 9-2 andre ledd. Påtalemyndigheten skal videre underrette barnevernstjenesten dersom siktede har hustandsmedlemmer som er mindreårige, og det er aktuelt å begjære VTEK, jf. påtaleinstruksen § 9-1 tredje ledd.

I alle saker vedrørende VTEK som berører barn, skal kriminalomsorgen som del av sine undersøkelser av egnethet kontakte barnevernstjenesten og sosialtjenesten i kommunen. Fra

disse innhentes eventuelle opplysninger om siktedes barne- og familieforhold som er nødvendig for å ivareta hensynet til barnet og den øvrige familien under VTEK. Dette kan for eksempel være opplysninger om seksuelle overgrep, vold, skadelig rusmiddelmisbruk og andre særlige omstendigheter som kan ha skadelige virkninger i forholdet mellom siktede og øvrige husstandsmedlemmer. Dette gjelder både dersom siktede selv er barn og dersom øvrige husstandsmedlemmer er barn.

Dersom opplysninger fra de ovennevnte gis muntlig, skal kriminalomsorgen straks nedtegne opplysningene i kriminalomsorgens fagsystem.

7B-2.6 Mal for egnethetsvurdering

Kriminalomsorgen skal bruke egen mal for egnethetsvurdering ved VTEK. Det er utarbeidet en veileder til malen som gir utfyllende informasjon.

Forskriften § 7B-3 Informasjon og samtykke

Dersom påtalemyndigheten ber om det, skal kriminalomsorgen informere siktede og siktedes husstandsmedlemmer om hva det vil innebære for dem at siktede gjennomfører varetekt som oppholdspåbud med elektronisk kontroll, og innhente samtykke etter straffeprosessloven § 184 b andre ledd. § 7-9 gis tilsvarende anvendelse.

Siktede skal informeres om konsekvensene av brudd på vilkårene for gjennomføringen. Siktede og siktedes husstandsmedlemmer skal samtykke til at kriminalomsorgen, eller andre som kriminalomsorgen bemyndiger, kan foreta varslede og uanmeldte kontrollbesøk i vareteksperioden. Siktede skal også samtykke til at kriminalomsorgen kan pålegge siktede å avgi rusprøve, jf. § 7B-5 annet ledd.

Informasjon til siktedes husstandsmedlemmer gis, og samtykke innhentes, uten siktede til stede.

Dersom siktede eller noen av siktedes husstandsmedlemmer er mindreårige, gjelder reglene i første til tredje ledd tilsvarende for den mindreåriges verger.

Samtykke etter straffeprosessloven § 184 b andre ledd skal være skriftlig. Samtykket kan når som helst trekkes tilbake.

7B-3.1 Ansvar for å innhente samtykker

Påtalemyndigheten har ansvaret for å informere og innhente samtykker fra siktede, siktedes husstandsmedlemmer og berørte barn. Ved mindreårige gjelder reglene tilsvarende for den mindreåriges verger. I utgangspunktet skal samtykke fra siktede innhentes før anmodning om egnethetsvurdering sendes til kriminalomsorgen, jf. Samhandlingsrutine.

Dersom det anses mest hensiktsmessig, kan påtalemyndigheten be kriminalomsorgen om å informere siktede og siktedes husstandsmedlemmer om hva det vil innebære for dem at siktede gjennomfører VTEK, og innhente skriftlig samtykke. Slik anmodning fra påtalemyndigheten skal etterkommes.

Kriminalomsorgen bør i så fall informere og innhente samtykker før øvrige undersøkelser iverksettes. Øvrige undersøkelser vil bortfalle hvis nødvendige samtykker ikke gis. Egen mal for samtykke skal benyttes.

7B-3.2 Gjennomføring av samtale med husstandsmedlemmer

Det skal alltid gjennomføres en samtale mellom kriminalomsorgen og husstandsmedlemmer som siktede skal bo sammen med under gjennomføringen. Samtalen bør normalt foretas ved fysisk møte med husstandsmedlemmet, og i alle tilfeller på en måte som gjør det mulig å verifisere husstandsmedlemmets identitet. Samtalen skal sikre at informasjonen er forstått og at samtykket er reelt. Husstandsmedlemmet må forklares hva VTEK innebærer, og at samtykket kan trekkes tilbake. For å sikre at samtykket er reelt, er det viktig at denne samtalen skjer uten at siktede er til stede.

For informasjon til barn gjelder retningslinjene punkt 16a 8 tilsvarende.

7B-3.3 Samtykke fra andre

Institusjon og kommunal boenhet

Dersom VTEK skal gjennomføres i institusjon eller kommunal boenhet, må institusjonen eller kommunen samtykke.

Videre må samtykke innhentes fra de øvrige myndige beboerne som vil bli berørt av kontrollene på stedet og varetektsgjennomføringen. Beboere som deler rom/oppholdsrom med siktede og beboere som vil bli direkte berørt av kontroller i rom som utgjør deres faste oppholdssted vil være å regne som samboende i denne sammenhengen. I tillegg må mindreårige samboendes verger samtykke. Eventuelle mindreårige husstandsmedlemmers rett til å uttale seg gjelder også mindreårige samboende på institusjonen, og deres syn skal tillegges vekt etter alder og modenhet, samt i hvilken grad de blir berørt av gjennomføringen.

Skole eller arbeidsplass

Det kreves ikke informasjon til eller samtykke fra steder der siktede vil oppholde seg som del av en dagaktivitet, for eksempel skolen eller arbeidsplassen. Det kreves heller ikke samtykke fra de som går på skolen eller kollegaene på arbeidsplassen. Hensynet til disse personene må inngå som en del av rettens risikovurdering ved fastsettingen av oppholdspåbudet.

Forskriften § 7B-4 Informasjon til påtalemyndigheten etter undersøkelse

Uten hinder av taushetsplikten, skal kriminalomsorgen, uten ugrunnet opphold, orientere påtalemyndigheten om resultatet av de foretatte undersøkelsene etter § 7B-2 og innhentede samtykker etter § 7B-3. Orienteringen skal være skriftlig.

7B-4.1 Oversendelse av egnethetsvurdering

Kriminalomsorgen skal uten ugrunnet opphold orientere påtalemyndigheten om resultatet av egnethetsvurderingen. I oversendelsesbrevet til selve vurderingen skal det fremgå konklusjon samt eventuelle særlige merknader og forhold som er avdekket.

Forskriften § 7B-5 Krav til siktede

Siktede plikter å yte den bistand og å følge de instruksjoner som gis av påtalemyndigheten eller kriminalomsorgen, og som er nødvendig for å gjennomføre kontroll etter § 7B-6. Siktede må blant annet vedlikeholde kontrollutstyret, herunder sørge for at enheten er ladet og har dekning. I tillegg må siktede være tilgjengelig for kriminalomsorgen på telefon. Brudd på medvirkningsplikten behandles etter § 7B-8.

Siktede skal være rusfri i hele varetektsperioden. Kontroll for å avdekke bruk av rusmidler kan gjennomføres etter straffegjennomføringsloven § 29, jf. § 52.

7B-5.1 Siktetes medvirkningsplikt

Siktede må sørge for nødvendig vedlikehold og ladning av utstyret, dette er en nødvendig forutsetning for å kunne gjennomføre VTEK. Dersom det vurderes at dette ikke er gjennomførbart, selv med eventuell bistand fra for eksempel verger, vil ikke siktede være egnet for slik gjennomføring.

Siktede skal videre være tilgjengelig for kriminalomsorgen på telefon, og medvirke ved kontrolltiltak etter § 7B-6 ved å følge kriminalomsorgens instruksjoner og yte nødvendig bistand.

7B-5.2 Rusforbud

Under gjennomføringen skal siktede være rusfri i hele varetektsperioden. Rusforbudet omfatter enhver bruk av alkohol og andre berusende eller bedøvende midler, herunder medisiner utover det siktede har resept for.

Siktede skal oppgi eventuell bruk av legale legemidler som kan ha innvirkning på prøveresultatene og fremlegge relevant dokumentasjon.

7B-5.3 Ruskontroll

Kriminalomsorgen skal foreta kontroller slik at et eventuelt bruk av rusmidler kan bli oppdaget.

Straffegjennomføringslovens alminnelige regler for rusmiddelkontroll gjelder tilsvarende, jf. straffegjennomføringsloven § 29, jf. § 52 og forskriften § 3-26, samt tilhørende retningslinjer. Ved ruskontroll på siktetes oppholdssted skal de benyttes testmetode som er egnet til å gi raskt resultat, herunder spytt hurtigtest og/eller utåndingsprøve. Urin hurtigtest kan også benyttes dersom dette anses hensiktsmessig.

Resultat som indikerer rusinntak skal straks meldes til påtalemyndigheten, sammen med eventuell visuell observasjon eller erkjennelse av rusinntak fra siktede.

Påtalemyndigheten har ansvar for å vurdere videre konsekvenser, herunder fremstilling til egnet sted for ytterligere rustesting eller innsettelse i fengsel.

7B-5.4 Konsekvenser av brudd

Ved brudd på medvirkningsplikten eller rusforbudet skal dette meldes til påtalemyndigheten straks, jf. § 7B-8. Det er opp til påtalemyndigheten å vurdere eventuelle konsekvenser ved brudd.

Forskriften § 7B-6 Kontroll med overholdelse av vilkårene for oppholdspåbudet

Kriminalomsorgen skal kontrollere at de fastsatte vilkårene for oppholdspåbudet overholdes. Kontrollen skal tilpasses risikoen den enkelte siktede vil utgjøre, og ikke være strengere eller mer omfattende enn det som er nødvendig for å ivareta formålet med kontrollen.

Den siktede skal kontrolleres med teknologi som viser at siktede oppholder seg på et på forhånd bestemt sted (områdelokalisering). Dersom alarmen utløses eller kriminalomsorgen ikke oppnår kontakt med siktede, skal kontinuerlig sporing av siktedes geografiske posisjon (aktiv sporing) aktiveres umiddelbart. Aktiv sporing skal også benyttes dersom siktede skal bevege seg utenfor det på forhånd bestemte stedet.

Kriminalomsorgen kan foreta varslede og uanmeldte kontrollbesøk der siktede skal oppholde seg. Dersom det anses hensiktsmessig, kan kontrollbesøk gjennomføres ved videosamtale, med eller uten posisjonering.

For å kontrollere at vilkårene for oppholdspåbudet overholdes, kan kriminalomsorgen, når det anses nødvendig, i tillegg beslutte bruk av biometri, herunder fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning, for å verifisere siktedes identitet når formålet ikke kan oppnås på en mindre inngripende måte.

Før kontroll ved bruk av teknologi tas i bruk, skal kriminalomsorgen informere siktede om at slik teknologi tas i bruk og hvilke personopplysninger som vil bli behandlet som følge av bruken. Ved umiddelbar aktivering av aktiv sporing etter annet ledd annet punktum, gis slik informasjon så snart som mulig etter at slik kontroll er igangsatt.

7B-6.1 Generelt

Kriminalomsorgen har ansvaret for å kontrollere vilkårene som retten har fastsatt. Dette ansvaret gjelder uansett hvor oppholdspåbudet gjennomføres, og kan ikke delegeres, herunder ikke til den institusjonen siktede bor på.

Dersom det er behov for politiets assistanse, må politiet tilkalles på vanlig måte.

Kontrollen skal ikke være mer omfattende enn det som er nødvendig for å sikre at vilkårene overholdes. Dette innebærer at det må være en forholdsmessighet mellom kontrollen, og hvilke konsekvenser denne har for siktede og eventuelle husholdningsmedlemmer, og formålet med kontrollen. Kriminalomsorgen skal daglig ha en form for kontakt med siktede for å kunne avdekke eventuelle endringer vedrørende siktedes velferd. Dette kan skje gjennom forskjellige former for kommunikasjon eller ved hjelp av andre tekniske løsninger.

Dersom barn blir berørt av kontrollen, skal kontrollen skje på en måte som ivaretar hensynet til barnets beste.

Kontrollen som gjennomføres skal dokumenteres fortløpende i kriminalomsorgens fagsystem. Det skal fremgå hva slags kontroll som er gjennomført, resultatet av kontrollen, relevante merknader knyttet til gjennomføringen av kontrollen, at informasjon i henhold til punkt 7B-6.2 er gitt, samt at forholdsmessighet og eventuelt hensynet til barnets beste er vurdert.

7B-6.2 Informasjon om bruk av teknologi og forholdet til personvernreglene

Kriminalomsorgen skal alltid informere siktede om hvilke teknologiske hjelpemidler som skal tas i bruk, hvilke personopplysninger som behandles som følge av bruken, samt hvilke konsekvenser brudd som avdekkes kan medføre, før disse tas i bruk. Når sporing aktiveres gis denne informasjon så snart som mulig etter at slik kontroll er igangsatt.

7B-6.3 Bruk av ulike typer digital teknologi

7B-6.3.1 Områdelokalisering

Retten bestemmer hvor siktede skal ha oppholdspåbud. Dette vil være siktedes faste oppholdssted/bolig, men kan i tillegg være for eksempel skole eller arbeidssted.

For å kontrollere at siktede oppholder seg der vedkommende har oppholdspåbud, benyttes teknologi som viser at siktede oppholder på et på forhånd bestemt sted (områdelokalisering).

7B-6.3.2 Aktiv sporing

Dersom siktede skal bevege seg utenfor det på forhånd bestemte stedet benyttes aktiv sporing. Dette gjelder også ved bevegelse mellom eventuelle flere påbudte oppholdssteder, herunder når siktede beveger seg mellom bopel og skole eller arbeidsplass, eventuelt ved øvrige utganger som retten eller påtalemyndigheten har besluttet.

Dersom alarm utløses eller kriminalomsorgen ikke oppnår kontakt med siktede, skal siktedes geografiske posisjon verifiseres.

7B-6.3.3 Biometri

Fingeravtrykk og ansiktsgjenkjenning er biometriske løsninger som kan benyttes for å bekrefte siktedes tilstedeværelse på påbudt oppholdssted eller til å bekrefte rett identitet, herunder ved fjernrustesting, når formålet ikke kan oppnås på en mindre inngripende måte.

7B-6.3.4 Fjernrustesting

Når det anses hensiktsmessig, kan fjernrustesting foretas på ethvert tidspunkt under VTEK for å avdekke bruk av rusmidler.

7B-6.4 Kontrollbesøk

Kriminalomsorgen skal foreta minst to uanmeldte og fysiske kontrollbesøk månedlig på de påbudte oppholdsstedene. Det skal ved slike kontrollbesøk alltid være minimum to ansatte til stede. De fysiske kontrollbesøkene kommer i tillegg til den daglige kontakten for å sikre siktedes velferd.

Dersom det anses hensiktsmessig, kan kontrollbesøket foretas med videosamtale, med eller uten posisjonering. Bruk av videosamtale er ment som et supplement og et hjelpemiddel og skal ikke erstatte de fysiske kontrollbesøkene.

I vurderingen av om bruk av videosamtale er et hensiktsmessig alternativ til kontrollbesøk, skal kriminalomsorgen vurdere om slik kontroll ivaretar formålet med oppholdspåbudet. I vurderingen kan det også legges vekt på kriminalomsorgens ressursituasjon, herunder reisevei.

Forskriften § 7B-7 Fremstillinger

Fremstillinger kan gjennomføres i følge med politiet eller den som politiet bemyndiger.

7B-7.1 Ansvar for fremstillinger

Ansvar for fremstilling ligger hos påtalemyndigheten, og politiet fremstiller på tilsvarende måte som under varetekt i fengsel, jf. Samhandlingsrutine.

Påtalemyndigheten skal straks orientere kriminalomsorgen blant annet dersom siktede skal fremstilles, jf. påtaleinstruksen § 9-4 e.

Dersom politiet bemyndiger tjenestepersoner i kriminalomsorgen til å gjennomføre fremstillinger, skal dette kun gjennomføres av tjenestepersoner, hvor av minst én har nødvendig kompetanse, herunder fengselsfaglig utdanning eller gjennomgått nødvendig opplæring i bruk av tvangsmidler, samt har gjennomført fremstillinger tidligere.

Dersom kriminalomsorgen blir kjent med at siktede har akutte og tungtveiende behov som ikke kan vente til påtalemyndigheten har ordnet fremstilling, kan kriminalomsorgen treffe nødvendige beslutninger for å avhjelpe situasjonen. Dette kan for eksempel være å tilkalle ambulanse. Påtalemyndigheten skal informeres om hendelsen straks, og hvis mulig i forkant av utgangen.

Forskriften § 7B-8 Meldeplikt ved brudd på vilkår mv.

Dersom siktede bryter vilkårene for gjennomføringen, skal kriminalomsorgen straks melde dette til påtalemyndigheten. Det samme gjelder dersom kriminalomsorgen mottar informasjon om at et avgitt samtykke er trukket, at siktede begår nye straffbare forhold eller dersom kriminalomsorgen blir kjent med andre omstendigheter som tilsier at oppholdspåbud med elektronisk kontroll ikke lenger anses egnet.

Som vilkårsbrudd etter første ledd første punktum regnes også brudd på rusforbudet og siktedes medvirkningsplikt etter § 7B-5.

Kriminalomsorgen kan dele de opplysninger som er nødvendige for påtalemyndighetens behandling av bruddsaken.

7B-8.1 Meldeplikt til påtalemyndigheten

Kriminalomsorgen skal straks orientere påtalemyndigheten om forhold som har betydning for gjennomføringen, herunder:

- Dersom siktede begår nye straffbare forhold
- Dersom siktede bryter vilkårene for gjennomføringen
- Dersom kriminalomsorgen mottar informasjon om at et samtykke fra siktede eller øvrige personer i husstanden trekkes
- Dersom kriminalomsorgen blir kjent med andre omstendigheter som tilsier at varetektsformen ikke lenger anses egnet, for eksempel dersom aleneboende siktet likevel ikke kan skaffe seg mat, medisiner og andre nødvendigheter ved hjelp av familie, venner eller andre, og/eller viser tegn på isolasjon
- Dersom oppholdspåbudet må fravikes midlertidig grunnet akutte forhold

Meldinger kan gis muntlig, men må i så fall følges opp skriftlig.

Meldinger skal journalføres i kriminalomsorgens fagsystem.

7B-8.2 Avslutning

VTEK skal avsluttes enten der det foreligger en rettskraftig dom, der dommen anses utholdt i varetekt, dersom det besluttes overføring til varetekt i fengsel eller der siktede besluttes løslatt

fra varetekt. Påtalemyndigheten har ansvar for å orientere kriminalomsorgen om tidspunkt for avslutning av VTEK.

Dersom dommen tilsier at straffen skal gjennomføres i samfunn, må overvåking stanses når denne er rettskraftig, det samme gjelder der siktede besluttet løslatt fra varetekt, frifinnes eller der dommen anses utholdt i varetekt. Dersom dommen tilsier at straffen skal gjennomføres i fengsel, bør friomsorgskontoret avklare med påtalemyndigheten om overvåkingen skal avsluttes eller videreføres inntil videre. Dette gjelder også ved beslutning om overføring til varetekt i fengsel.

Ved avslutning av VTEK, skal kriminalomsorgen møte i boligen for demontering av utstyret. Kriminalomsorgen kan be om bistand fra politiet der sikkerhetsmessige hensyn tilsier dette, jf. Samhandlingsrutine.

Forskriften § 7B-9 Behandling av personopplysninger

Kriminalomsorgen kan behandle personopplysninger som er innhentet i tråd med bestemmelsene i dette kapittelet. Opplysningene kan kun behandles av den som har tjenstlig behov for det.

Personopplysninger registrert etter første ledd, herunder eventuell overskuddsinformasjon, skal slettes så snart som mulig og senest ett år etter at kontrollen er avsluttet, med mindre de skal arkiveres etter arkivlova.

For øvrig gjelder forskrift om behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen så langt det passer.

7B-9.1 Hvilke personopplysninger som omfattes

Hjemmelen i § 7B-9 første ledd omfatter både opplysninger knyttet til den tekniske gjennomføringen av kontrollen og opplysninger knyttet til blant annet kontrollbesøk. Videre omfatter det personopplysninger om siktede og opplysninger om andre, herunder husstandsmedlemmer, fornærmede og andre tredjepersoner. Kriminalomsorgen skal, så langt det lar seg gjøre, skille mellom informasjon om siktede og informasjon om andre.